

רשומות

הצעות חוק

2 ביוני 1980

1458

י"ח בסיון תש"ם

דפוס

250

256

חוק חשבונות שיקים (שיקים ללא כיסוי), תש"ם-1980

חוק לתיקון פקודת הבטיחות בעבודה (מס' 2), תש"ם-1980

מבוא

התופעה של מושכי שיקים ללא כיסוי קיבלה בתקופה האחרונה ממדים מדאיגים. ריבוי השיקים האלה במשק גורם לבזק בתחום הכלכלי ואף במישור החברתי-מוסרי.

המחוקק התייחס לנושא כיבוד שיקים באופן מיוחד בחקיקה הפלילית והאזרחית. במסגרת עבירות המרמה יוחדה עבירה למוציא שיק בדיעשה שאין חובה על הבנקאי לפרעו או באין לו יסוד סביר להגית שיש חובה כאמור. על הבנקאי (סעיף 432 לחוק העונשין, תשל"ז-1977). בתחום האזרחי נקבע שטר, לרבות שיק, ניתן לביצוע כמו פסק דין של בית משפט, כדי להקל על האוחז בו לגבות את כספו (חוק ההוצאה לפועל, תשכ"ז-1967, סעיף 81א).

מתברר שהסדרים האמורים לא הספיקו להרתיע בעלי חשבונות מלמשוך שיקים שלא ייפרעו עם הצגתם. מוצע על כן לנקוט גם באמצעים מינהליים שיופעלו בעיקר בידי הבנקאים. אלה יוסמכו להטיל הגבלות, כמפורט בחוק זה, על מי שנוהג למשוך שיקים ללא כיסוי. הבנקים יקבלו מידע מבנק ישראל על בעלי חשבונות אלו, והציבור יוכל לדעת מה הם מספרי החשבונות שעליהם גמשכו שיקים במידה החורגת מעבר לזו הקבועה בחוק.

הצעת חוק זו מגבשת המלצות ועדה שבראשה עמד המנהל הכללי של משרד המשפטים והשתתפו בה נציגי משרד האוצר, בנק ישראל, משרתת ישראל ואיגוד הבנקים.

חוק חשבונות שיקים (שיקים ללא כיסוי), תש"ם-1980

הגדרות

1. בחוק זה –

"בנק" – מוסד בנקאי כמשמעותו בפקודת הבנקאות, 1941¹;

"שיק" – כהגדרתו בסעיף 73 לפקודת השטרות²;

"שיק שסורב" – שיק שהוצג לפרעון בתאריך הנקוב או אחריו, והבנק סירב לפרעו מחמת שלא היתה יתרה מספקת בחשבון והוא לא היה חייב לפרעו מכוח הסכם עם המושך, אף אם זו לא היתה הסיבה היחידה לסירוב;

"חשבון" – חשבון במטבע ישראלי שמושכים עליו בשיק;

"בעל חשבון" – מי שהוא בעל החשבון לפי הרשום בבנק;

"חשבון משותף" – חשבון שלגביו רשומים בבנק יותר מבעל אחד;

"המפקח" – המפקח על הבנקים לפי פקודת הבנקאות, 1941;

"השר" – שר המשפטים.

2. (א) חשבון יהיה מוגבל (להלן – חשבון מוגבל) ובעליו יהיה מוגבל (להלן – מוגבל) אם סורבו במשך חדשיים ששה שיקים או במשך ששה חדשים עשרה שיקים שנמשכו על החשבון; השר, בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לשנות את מספר השיקים והתקופות הקבועים בסעיף קטן זה.

(ב) בנק יודיע בכתב על הגבלה לפי סעיף זה לבעל החשבון ולמי שרשום כמיופה כוח לענין החשבון; תקופת ההגבלה תהיה שנה אחת מהיום שצויין בהודעה.

דברי הסבר

חשבון – בחוק זה הוא רק חשבון שמושכים עליו בשיק, ובעל החשבון הוא מי שנרשם כך בבנק, ולפי הפרטים שמסר לבנק. המפקח על הבנקים וסמכויותיו מפורטים בסעיף 5 לפקודת הבנקאות, 1941.

סעיף 2 חשבון ובעל חשבון יהיו מוגבלים במשך שנה אם נמשכו על החשבון שיקים שסורבו במכסה שנקבעה בחוק. המכסה הגבוהה יחסית – ששה שיקים בחדשיים או עשרה בשנה – נקבעה כדי להבטיח שאדם לא ייחשב למוגבל, על כל התוצאות הכרוכות בכך, מהמת טעות או כתוצאה מצירוף מקרים שאינו תלוי בו. אולם מבחינה עקרונית די היה במשיכת שיק אחד ללא כיסוי כדי שיופעלו הסנקציות המוצעות בחוק זה.

המכסה הבסיסית נקבעה בחוק, אולם מוצע שאם יתברר, לאחר רכישת נסיון בהפעלת החוק או עקב שינוי הנסיבות, שהיא אינה מתאימה, יוכל לשנותה שר המשפטים בהסכמת שר האוצר ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

סעיף 1 "מוסד בנקאי" בפקודת הבנקאות פירושו "חברה או אגודה שיתופית העוסקת בקבלת כספים בחשבון עובר ושב על מנת לשלם מהם לפי דרישה על ידי שיק; או חברה המשתמשת כדין במלה "בנק" או בכל מלה הנגזרת ממנה, כחלק משמה".

"שיק" לפי סעיף 73 לפקודת השטרות הוא שטר חליפין משוך על בנקאי ובר פרעון עם דרישה; הוראות פקודה זו התלות על שטר חליפין בר פרעון עם דרישה יחולו על שיק, חוץ מענין שיש לו הוראה אחרת לענין זה.

"שיק שסורב" הוא שיק שהבנק סירב לפרוע אותו בגלל חוסר כיסוי בחשבון. אם קיים הסכם בין הבנק למושך שהבנק יפרע שיקים מעבר ליתרה בחשבון, לא ייחשב השיק כשיק שסורב.

חוסר הכיסוי בחשבון חייב להיות אחת הסיבות, אולם לא היחידה, לכך ששיק ייחשב כשיק שסורב. מכאן שגם אם מושך מבטל שיק המשוך על חשבון שבו לא היה כיסוי עדיין ייחשב השיק כשיק שסורב לענין חוק זה.

1 ע"ר 1841, תוס' 1, עמ' 69.

2 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 2, עמ' 12.

3. (א) הוגבל מוגבל בחשבון נוסף או הוגבל בעל חשבון שנית תוך שנתיים מיום שנסתיימה תקופה שבה היה מוגבל, יתן המפקח או מי שהוא הסמיך הודעה על כך לכל הבנקים, ומיום שצויין בהודעה –

הגבלה בנסיבות מחמירות

(1) יוגבלו כל החבונותיו שאינם חשבונות משותפים, וכן חשבון משותף לו ולאחרים אם גם אחד האחרים מוגבל;

(2) בנק לא יפתח לו חשבון תוך שנתיים.

(ב) בנק שבו מתנהל חשבון שהוגבל לפי סעיף זה יודיע בכתב על הגבלת החשבון לבעל החשבון ולמי שרשום כמיופה כוח לענין החשבון; תקופת ההגבלה תהיה שנה אחת מהיום שצויין בהודעה.

4. (א) מוגבל לא יפתח חשבון.

מהות ההגבלה

(ב) לא ימשוך אדם שיק על חשבון מוגבל.

(ג) מוגבל בנסיבות מחמירות כאמור בסעיף 3 לא ימשוך שיק על שום חשבון.

(ד) תוך עשרה ימים מיום תחילת ההגבלה יחזיר לבנק –

(1) מי שקיבל הודעה לפי סעיף 2(ב) – את טופסי השיקים השייכים לחשבון המוגבל;

(2) מי שקיבל הודעה לפי סעיף 3(ב) – את טופסי השיקים השייכים לכל חשבון שלגביו הוא מוגבל.

5. (א) לא יפרע בנק שיק שנמשך על חשבון מוגבל.

חובות הבנק בחשבון מוגבל

(ב) לא יספק בנק טופסי שיקים למוגבל או למשיכה מחשבון מוגבל.

(ג) לא יפתח בנק חשבון למוגבל.

6. על אף האמור בסעיף 5(א) רשאי בנק לפרוע שיק במשך ארבעה עשר ימים מתחילת ההגבלה ובלבד שהתאריך הנקוב בו הוא מוקדם מתאריך ההגבלה.

פרעון רשות

ד ב ר י ה ס פ ר

סעיף 4 סעיף זה מרכז את החובות המוטלות על המוגבל שהן:

(א) אי-פתיחת חשבון חדש במשך שנה, או במשך שנתיים אם ההגבלה היא בנסיבות מחמירות;
(ב) אי-משיכת שיק במשך שנה על החשבון המוגבל, או על כל חשבון אם ההגבלה היא בנסיבות מחמירות;
(ג) החזרת טופסי השיקים לבנק כדי למנוע משיכת שיקים נוספים על החשבון המוגבל; אי החזרת הטפסים מהווה עבירה פלילית (סעיף 15(ב)).

סעיף 5 סעיף זה מרכז את חובות הבנק כלפי המוגבל, כל, שהן הפן השני של החובות המוטלות על המוגבל.

סעיף 6 בנק לא יהיה רשאי לפרוע שיק המשוך על חשבון מוגבל, גם אם יש בחשבון יתרה מספיקת לתשלום (סעיף 5(א)). עם זאת, כדי לא לפגוע יתר על המידה באוחז שקיבל את השיק לפני תחילת ההגבלה, רשאי יהיה בנק, במשך 14 יום, לפרוע שיקים שיש להם כיסוי.

סעיף 3 מי שהוגבל בנסיבות מחמירות, היינו מי שחשבון נוסף שלו הוגבל תוך תקופת ההגבלה או שהוגבל שנית תוך שנתיים מיום סיום ההגבלה, יוטלו עליו גם סנקציות מחמרות יותר. בעוד שלפי סעיף 2 מוגבל רק החשבון שעליו נמשכו השיקים שסורבו, יוגבלו לפי סעיף זה כל החשבונות של המוגבל שאינם חשבונות משותפים; ולענין חשבונות משותפים, אם אחד השותפים הוגבל בנסיבות מחמירות ואחד מן האחרים הוגבל, אפילו שלא בנסיבות מחמירות – די יהיה בכך להגביל את החשבון המשותף לגבי כל השותפים בו.

החמרה נוספת מתבטאת בכך שבמקרה הרגיל נמנעת ממוגבל פתיחת חשבון שיקים בבנק במשך שנה בעוד שלפי סעיף זה התקופה היא שנתיים.

ההגבלות בסעיף זה, בגלל חומרתן, יחולו רק על המוגבל ולא על שותפיו לחשבון. אלה יהיו רשאים למשוך שיקים כל עוד לא הוגבל החשבון המשותף מחמת שהוגבל עוד אחד מהשותפים. המשך שיק על חשבון מוגבל בנסיבות מחמירות עובר עבירה פלילית וצפוי לעונש הקבוע בחוק (ראה סעיפים 4(ג) ו-15(א)).

7. שיק שהוצג לפרעון ולא נפרע מחמת הוראות חוק זה, יסמנו הבנק הנמשך. סימון
8. ראה המפקח שבנק לא הגביל בעל חשבון או חשבון שלפי הוראות חוק זה היה עליו להגבילו, רשאי הוא, במקומו של הבנק, לנקוט כל פעולה הדרושה לביצוע ההגבלה. הגבלת חשבון בידי המפקח
9. מי שקיבל הודעה לפי סעיפים 2(ב) או 3(ב) והוא טוען כי הובא במנין השיקים שסורבו שיק שמחמת טעות סירב הבנק לפרעו, רשאי לבקש מבית משפט השלום שיבטל את הבאת השיק האמור במנין השיקים שסורבו. ביטול סירוב
10. (א) לא יפתח בנק חשבון בלי לרשום פרטים אישיים של בעל החשבון כפי שקבע השר בתקנות.
(ב) מי שהיה בעל חשבון ערב תחילתו של חוק זה ימסור לבנק, תוך תקופה שיקבע המפקח, את הפרטים האישיים שנקבעו לפי סעיף קטן (א). פרטים אישיים
- (ג) ראה המפקח שבנק לא רשם פרטים אישיים של בעל חשבון, רשאי הוא לדרוש מהבנק לרשום אותם תוך תקופה שיקבע לכך; לא רשם הבנק את הפרטים תוך התקופה האמורה, רשאי המפקח להורות לבנק לסגור את החשבון או להגבילו.
11. אוהו בשיק שסורב וסומן כאמור בסעיף 7, ימסור לו הבנק הנמשך, לפי בקשתו, פרטים אישיים של המושך כפי שקבע השר בתקנות. גילוי זהות המושך
12. בנק שהגביל בעל חשבון ידווח על כך לבנק ישראל, ובנק ישראל יעביר לכל בנק את הפרטים בדבר ההגבלות, הכל כפי שיקבע המפקח. דיווח
13. בנק ובנק ישראל רשאים למסור לכל אדם או להציג לעיון הציבור את מספרי החשבונות המוגבלים, עם ציון תאריך סיום ההגבלה. מסירה מידע

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 7** חובת סימון שיק שהוחזר לאחר שלא נפרע לפי הוראות החוק, מטרתה להזהיר את האוחז בשיק שלא לקבל שיקים נוספים המשוכים על אותו חשבון, ולהרתיע אחרים מלקבל שיק שהסימון עליו מורה שנמשך על חשבון מוגבל.
- סעיף 8** כדי להבטיח שחשבון שנמשכו עליו שיקים מעבר למכסת אמנם יוגבל, מוקנית למפקח הסמכות להגביל חשבון כזה למקרה שהבנק לא מילא אחר המוטל עליו.
- סעיף 9** אדם שקיבל הודעה על הגבלה וטוען שהבנק טעה בכך שכלל שיק מסויים במכסה, רשאי לפנות לבית משפט השלום ולבקש שיבטל את כלילת השיק במכסה. כדי לא לעכב את הפעילות של הבנק ושל בעל החשבון, וכדי לאפשר לבנקים דרך תשובה יעילה לבקשות אלו, מוצע ששר המשפטים יהיה רשאי לקבוע סדרי דין ודיני ראיות מיוחדים להליכים אלה (סעיף 20(5)).
- סעיף 10** הפעלתו התקינה והיעילה של חוק זה תלויה במידה רבה ביריעת הפרטים האישיים הנכונים של בעלי החשבונות. מוצע איפוא שתוטל חובת למסור פרטים על בעלי החשבונות הקיימים ועל המבקשים לפתוח חשבון.
- סעיף 11** כדי לסייע בידי האוחז בשיק שהבנק מסרב לפרוע עקב הוראות חוק זה, מוצע להרשות לבנק למסור לו פרטים אישיים רלבנטיים של המושך.
- סעיף 12** הפעלת החוק דורשת העברת המידע בדבר הגבלת חשבון לבנק ישראל, והפצתו לבנקים האחרים. המידע דרוש לבנקים כדי להימנע מפתיחת חשבון למוגבל, ולצורך הגבלת חשבונותיו של מוגבל בנסיבות מחמירות המתגוללים אצלו.
- סעיף 13** ההסדר המוצע בסעיף זה יאפשר לאות בשיק, או מי שמתעתד לקבל שיק, לברר שמא השיק נמשך על חשבון מוגבל. פתרון זה נבחר כדרך ביניים בין פרסום שמות המוגבלים לבין שמירת המידע בידי הבנקים בלבד.

14. בנק ובנק ישראל רשאים לגלות שאדם או חשבון שלו הוגבלו, אם הגילוי דרוש לצורך ניהול חקירה פלילית על פי דין.

סמכות גילוי

15. (א) המושך ביודעין שיק על חשבון מוגבל או בתקופה שהוא מוגבל בנסיבות מחמירות כאמור בסעיף 3, דינו - מאסר שנה או קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונות שין, תשל"ז-1977, או פי ארבעה מסכום השיק, הכל לפי הגדול שבהם.
(ב) המפר את הוראות סעיף 4(ד), דינו - קנס.

עונשין

16. לא ישאו בנק ישראל, בנק ועובדיהם באחריות פלילית או אזרחית בשל מעשה או מחדל שעשו בתום לב לביצוע חוק זה; לענין זה, "תום לב" - כמשמעותו בפקודת השטרות.

פטור מאחריות פלילית ואזרחית

17. בנק שלא מילא הוראה מהוראות חוק זה, רשאי המפקח לראות בכך פגם לענין סעיפים א ו-8 לפקודת הבנקאות, 1941.

פגם

דברי הסבר

(ב) הגיש בנק הערות והשגות כאמור בסעיף קטן (א), יחליט בהן המפקח סמוך ככל האפשר לאחר שקיבל אותן וידיע על החלטתו לבנק, ואם דרש את תיקונם של הפגמים או את מניעת פגיעתם יקבע את התקופה בה על הבנק לעשות כאמור.

אמצעים למניעת פגיעה

38. (א) היה המפקח סבור, לאחר תום התקופה שפירש בהודעה לפי סעיף 8א, שבנק לא תיקן הפגמים שעליהם הודיעו לו לפי סעיף 8א או לא מנע את פגיעתם, או היה סבור, לאחר שנתן הזדמנות לבנק להשמיע או להגיש הערותיו והשגותיו, שיש צורך לנקוט אמצעים כדי למנוע שבנק לא יוכל לקיים התחייבויותיו או יפגע בלקוחותיו או בבעלי זכויות בו, רשאי הוא, לאחר התייעצות בוועדה -

(1) להורות לבנק שיימנע מסוגי פעולות שפורר-שו באותה הוראה, למעט קיום התחייבות;

(2) לאסור על חלוקת דיבידנדי או רווחים לבעלי מניותיו של הבנק ועל מתן הטבות לחברי הדירקטוריון, למנהלים ולבעלי זכות התימה של הבנק;

(3) להתלות או להגביל סמכותו של חבר דיר-קטוריון, מנהל עסקים או בעל זכות התימה.

(ב) הוראה לפי סעיף זה לא תפורסם ברשומות ולא תישמע הטענה כי פעולה שנעשתה בתום לב עם מי שלא הוסמך לעשותה בניגוד להוראה כאמור בטלה מטעם זה בלבד שנעשתה בניגוד להוראה.

14 סעיף מי שמנהל חקירה פלילית על פי דין יהיה רשאי לקבל מידע גם לגבי זהותם של מוגבלים.

15 סעיף מידת העושה המוצעת בסעיף קטן (א) זהה לזו של מושכי שיקים ללא כיסוי בחוק העונות שין, תשל"ז-1977 (סעיף 432).

הפרות חוק זה שאינן מניעות בסעיף זה - הסנקציה עליהן תהיה מינהלית בלבד.

16 סעיף לענין "תום לב" מורה סעיף 91 לפקודת השטרות כי "כל שנעשה, למעשה, ביושר לב, רואים אותו כאילו נעשה בתום לב, כמשמעותו בפקודה זו, בין שנעשה ברשלנות ובין שלא ברשלנות".

17 סעיף בנק שאינו ממלא הוראות חוק זה צפוי לסגור קציות שבסעיפים 8א ו-8 לפקודת הבנקאות, 1941, שזו לשנתם:

"הודעה לבנק על פגמים

8א. (א) היה המפקח סבור, שבנק פלוני עשה בעסקיו בדרך העלולה לפגוע ביכולתו לקיים את התחייבויותיו או בניהולם התקין של עסקיו, ישלח לבנק הודעה בכתב ובה יפרט את הפגמים, ידרוש תיקונם או מניעת פגיעתם תוך תקופה שיפרש בהודעה, ויתן לו הזדמנות להגיש תוך אותה תקופה, או תוך תקופה קצרה מזה, כפי שיפרש בהודעה, הערותיו והשגותיו לגבי הפגמים או הדרישות לתיקונם.

3 ט"ח תשל"ז, עמ' 226.

18. (א) בית משפט בדונו בעבירה לפי סימן ר' של פרק י"א לחוק העונשין, תשל"ז – הגבלה כעונש
 1977, שכרוכים בה שיקים, רשאי, בנוסף לכל עונש אחר, להורות שהנאשם או חשבונו, נוסף
 לרבות חשבון משותף והשותפים בו, יהיו מוגבלים לפי חוק זה.
 (ב) בית המשפט רשאי להטיל תקופת הגבלה ארוכה מזו הקבועה בחוק זה, ובלבד
 שלא תעלה על חמש שנים.
 (ג) בית המשפט יודיע לבנק ישראל על כל עונש שהטיל לפי סעיף זה.

סמכויות המפקח

19. המפקח רשאי לקבוע בכללים –

- (1) לענין סעיף 7 – דרכי סימון שיק שסורב;
- (2) פרטי הדיווחים לענין סעיף 12;
- (3) דרכי המסירה וההצגה של מספרי חשבונות מוגבלים כאמור בסעיף 13.

ביצוע ותקנות

20. השר ממנה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהסכמת שר האוצר, להתקין תקנות לביצועו, ובין השאר, לקבוע –

- (1) באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת – סייגים לתחולת חוק זה;
- (2) את מי ירשום בנק כבעל החשבון לענין חוק זה בניסבות מיוחדות;
- (3) את פרטי ההודעות לפי סעיפים 2 (ב) ו-3 (ב), את דרכי קביעת המועד לתחילת ההגבלה, ואת דרכי המצאת ההודעות;
- (4) חובת בנק לשלוח התראות למושך שיקים שסורבו ופרטי ההתראות;
- (5) לענין בקשה לפי סעיף 9 – מועד להגשתה וסדרי דין ודיני ראיות מיוחדים לה.

תחילה

21. תחילתו של חוק זה ששה חדשים מיום קבלתו בכנסת.

דברי הפבר

סעיף 20 לענין פסקה (1): הכוונה היא להתמודד בשלב ראשון עם המקרים הנפוצים ביותר של משיכת שיקים ללא כיסוי. לכן מוצע שלא להכביד על הפעלת החוק, ולאפשר את דחיית תחילתו על נושאים פרובלמטיים שהם שוליים לתופעה הכללית.

לענין פסקה (2): דוגמאות לנסיבות מיוחדות שיצריכו הסדר ותקנות הן – שותפות בלתי רשומה, וחברה בייסוד. לענין פסקה (4): הכוונה היא שבעל חשבון, שעל חשבונו כבר נמשכו מספר שיקים שסורבו, יקבל התראה על כך שהוא עלול להיות מוגבל אם יעבור את המכסה. התראה זו עשויה לגרום לו לברר האם חבוק לא טעה בסירוב לפרוע את השיק או להרתיעו מלמשוך שיקים נוספים בלי שתהיה בחשבונו יתרה מספקת לפרעומו.

סעיף 21 הפעלת החוק תדרוש התקנת תקנות מפורטות, טות, תכנון מערכת להפצת מידע ועבודה טכנית רבה, מוצע, בהנחה שלא יתעוררו בעיות בלתי צפויות, שהחוק יכנס לתוקף ששה חדשים מיום קבלתו בכנסת.

סעיף 18 בדיון בבית המשפט בעבירות מרמה סחיטה ועושיק, מתגלות לעתים פעולות בשיקים שהן אף המורות מאלה שחוק זה דן בהן. מוצע על כן להתקנות גם לבית המשפט את הסמכות להטיל על העברין את ההגבלות לפי חוק זה כדי למנוע ממנו להמשיך ולמשוך שיקים.

סמכות של בית המשפט לענין זה תהיה יותר רחבה מזו של בנק: הוא יוכל בכל מקרה להגביל גם את השותפים לחשבון ולהטיל את ההגבלה לתקופה ארוכה משנה ובלבד שלא תעלה על חמש שנים.

המידע בדבר הגבלה שהגביל בית המשפט ישולב במערכת המידע הכללית של בנק ישראל.

סעיף 19 מוצע שהמפקח יוסמך לקבוע בכללים ענינים טכניים בעיקרם, ונושאים יותר מהותיים ייקבעו בתקנות לפי סעיף 20.

חוק לתיקון פקודת הבטיחות בעבודה (מס' 2), תש"ם-1980

- תיקון סעיף 1. בסעיף 1 לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], תש"ל-1970: (להלן - הפקודה), במקום הגדרת "מעלית" יבוא:
- "מעלית" - מיתקן המשמש לתנועת בני אדם או טובין בין רכבים קבועים, אשר לו תא או דוכן הנע במסלול מאונך או כמעט מאונך והגור עתו מוגבלת על ידי מכונן;
- תיקון סעיף 3. 2. (א) בסעיף 3 (11) לפקודה -
(1) במקום פסקת-משנה (ב) יבוא:
- "(ב) ייצור, בניה מחדש, תיקון, החסנה, תחזוקה או ניקוי של רכב, קטרים, כלי טיס או אמצעי תחבורה אחרים - כעזר לעסק תחבורה או לעסק תעשייתי או מסחרי אחר";
- (2) אחרי פסקת משנה (ז) יבוא:
- "(ח) מעבדה - בכרוך למוסד ציבורי או שירות ציבורי";
- (ב) אחרי סעיף 3(18) לפקודה יבוא:
- "(19) בית מלאכה או מפעל השייכים לאגודה שיתופית חקלאית, אף אם פעולתם אינה דרך משלה יד או לשם השתכרות."
- תיקון סעיף 66. 3. האמור בסעיף 66 לפקודה יסומן (א) ואחרייו יבוא:
- "(ב) תחולתו של סעיף קטן (א) היא עד יום כ"ג בטבת תשמ"ב (31 בדצמבר 1981)."

דברי הסבר

לעסק תעשייתי או מסחרי אחר, למעט חצרים המש" משים מחסה לרכב או לקטרים ועושים בהם עבודות ניקוי, רחיצה, תיקונים שבשיגרה או התאמות קלות בלבד;

החלפת פסקת משנה זו תרחיב את תחולת הפקודה על מקום שנעשות בו פעולות כמפורט בפסקה - בכלי טיס, ותכליל, בין הפעולות העושות את המקום למפעל - פעולות תחזוקה של אמצעי תחבורה.

פסקת משנה (ח) המוצעת באה להוסיף לתחולת הפ" קודה מעבדות ציבוריות, לרבות מעבדות במוסדות להשכלה.

פסקה (19) המוצעת באה להחיל את הפקודה על מפעלים ובתי מלאכה באגודות שיתופיות חקלאיות.

סעיף 3. סעיף 66 לפקודה מורה לאמור:

"66. במעלית שהוחל כבנייתה או בבנייתה מחדש לפני כ"ג בשבט תשי"ו (29 בינואר 1946) -

סעיף 1. ההגדרה הקיימת של מעלית קובעת לאמור: "מעלית" - מכונה או התקן להרמה, אשר להם תא או דוכן שכוון תנועתם מוגבל על ידי מכון";

ההגדרה המוצעת באה להחיל את הפקודה על מיתק" גים נוספים, לפי הגסיון שנצבר ועל פי תקנים בינלאומיים. מצד אחר יוצאו מגדר מעלית סוגי כלי הרמה שלמעשה אינם מעליות, כגון מיתקן להרמת מכוניות במוסך, וכגון מרימים הידראוליים לעבודה בגובה, והם יהיו מעתה בגדר מכונת הרמה (ראה סעיף 5 להלן).

סעיף 5. סעיף 3 לפקודה מפרט סוגי חצרים שיהיו בגדר מפעל לפי הפקודה, אף כי אינם כך לפי ההגדרה הדווקנית שבסעיף 2. פסקה (11) מפרטת שבעה סוגי חצרים שבהם נעשות עבודות בקשר לעיסוק אחר או למוסד ציבורי, ובה פסקת משנה (ב) מציינת עבודות אלה:

"(ב) ייצור, בניה מחדש או תיקון של רכב, קטרים או אמצעי תחבורה אחרים - כעזר לעסק תחבורה או

1 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 16, עמ' 337; ס"ח תשל"ד, עמ' 136.

(ג) השר ימנה ועדה מקצועית (בסעיף זה – הועדה) שחבריה יהיו מפקח והוא היושב ראש, מהנדס בעל ידע בבניית מעליות ותחזוקתן, ואיש ציבור.

(ד) הועדה רשאית, על-פי בקשה של אחראי לגבי מעלית מכוח סימן א' של פרק ט', שהוגשה לפחות ששה חדשים לפני המועד האמור בסעיף קטן (ב), להאריך לגבי המעלית את תחולת סעיף קטן (א) מעבר למועד האמור בסעיף קטן (ב), אם אין לדעתה בהמשך התחולה משום סיכון בלתי סביר למשתמשים במעלית; הועדה רשאית ליתן את ההארכה אף לזמן קצוב ולהתנאות בתנאים את מתן ההארכה או את המשך תקפה.

(ה) הועדה רשאית, מגימוקים מיוחדים, לדון בבקשה כאמור בסעיף קטן (ד) שהוגשה לאחר המועד האמור.

(ו) שר העבודה והרווחה, בהתייעצות עם שר המשפטים, רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין בוועדה.

4. בסעיף 71 לפקודה, בסעיף קטן (ב), במקום הגדרת "אבזרי הרמה" יבוא:

"אבזר הרמה" – התקן כלשהו המשמש או הנועד לשמש במישורין או בעקיפין לחיבור עומס להתקן הרמה ואינו מחובר דרך קבע לעומס, לרבות מענב שרשרת, מענב חבל, טבעת, וו, מענב, אונקל, סגיר, סכר, בול, מנעול סבב, עין הרמה משולשת, חוליה, מלקחות לוח, מלקחות קורה, מלקחות מספריים, כלי קיבול להרמת חמרים או ציוד, דלי מלקחיים, בורג עין, קורת הרמה, מסגרת הרמה וכל התקן דומה המהווה חלק של התקן הרמה או אמצעי תליה, ולרבות תמיכה של התקן הרמה שבו משטח עבודה או במה".

5. בסעיף 79 לפקודה, במקום הגדרת "מכונת הרמה" יבוא:

"מכונת הרמה" – התקן הרמה, לרבות עגורן, קילון, תלת-רגל, התקן משיכה, מחפר עגורן, מחדיר כלונסאות, כננת, מלגזה, גלגלת, גלגלת

דברי הסבר

זאת מוצע הסדר שלפיו תוקם ועדה מקצועית שתהיה מוסמכת לדחות את המועד במקרים שבהם אין חשש לסכנה.

4. ההגדרה המוצעת באה להוסיף אבזרי הרמה שלא היו כלולים עד עתה בהגדרה, והוכנסו לשימוש במשך השנים. וזו לשון ההגדרה הקיימת:

"אבזרי הרמה – מענבי שרשרת, מענבי חבל, טבעות, ווים, סגירים וסביבולים";

ואילו מכונת הרמה מגדרת עתה כך:

"מכונת הרמה" – עגורן, מלגזה, כננת לסוגיה, גלגלת, גשר הרמה לטעינה והובלה או מסוע עילי";

5. ההגדרה המוצעת באה להרחיב ולכלול בפקודה את כל מכונות הרמה שבשימוש עתה. התקני הרמה שהיו עד עתה בגדר מעלית יהיו מעתה בגדר מכונת הרמה.

(1) אם מבחינה מעשית סבירה אין לציידה בהתקנים כאלו בסעיף 62, יהא די בסידורים אשר יבטיחו את המטרות האמורות בסעיף 62 ככל שהדבר ניתן מבחינה מעשית סבירה, ובכל אופן יוחזק השער סגור ומהודק זולת אם התא בתנחה ליד תרובד;

(2) אם היא מעלית לבני אדם ואין דרך מעשית סבירה להתקין לה התקנים כאמור בסעיף 65(2), יהא די בסידורים אשר יבטיחו את המטרות האמורות בסעיף 65(2) ככל שהדבר ניתן מבחינה מעשית סבירה, ובכל אופן יוחזק השער סגור ומהודק זולת אם התא בתנחה או ריק;

(3) הוראות סעיף 65(3) לא יחולו.

מוצע כי, החל מיום 1.1.82, על כל המעליות הנמציאות בשימוש יחולו דרישות הבטיחות שבפקודה. עם

שרשרת, גלגלת כבלים, גלגילון, מסוע עילי, מסילת כבל, חבל עילי וכל מכונה אחרת היכולה באמצעות אכור הרמה להרים עומס, להורידו או להחזיקו תלוי;”.

תיקון סעיף 119 א 6. בסעיף 119 א לפקודה, אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

(ד) השר רשאי לקבוע בתקנות הוראות בדבר חובת התופש או בעל מעלית להציג תסקיר או חלק ממנו במעלית וכן להחזיק עותק ממנו בדרך שתאפשר פיקוח על עשיית הבדיקות במעלית ועל ביצוע העבודות הדרושות לפי ממצאי הבדיקות.”

תיקון סעיף 122 7. בסעיף 122 לפקודה, במקום הרישה יבוא: “נמצא אדם במפעל או במקום עבודה אף שאינו מפעל, או קיים יסוד סביר להניח כי נמצא בו אדם, לא ייסגרו הדלתות המפורטות להלן באופן שימנע פתיחתן בקלות מכפנים אלא אם יש באותו מקום אפשרות אחרת לצאת בנחותה”.

תיקון סעיף 180 8. בסעיף 180 לפקודה –

(1) בסוף כותרת השוליים יבוא “וקווי השמל”;

(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:

“ג) דין קווי השמל של רשת השמל ארצית כדין חצרים כאמור בסעיף קטן (ב).”

דברי הסבר

לפתוח אותן בקלות מכפנים או שיש שם אפשרות אחרת ליציאה נוחה.

סעיף 8 סעיף 180 (ב) לפקודה מורה לאמור: “כ) חצרים שבהם מבוצע ייצור השמל או בקרתו לשם הספקה וכרגיל אין בני אדם עובדים בהם, אולם הם מרווחים עד כדי שאדם יכול להיכנס לתוכם כשמותקנים בהם המכונות, המיתקנים או הציוד – יחולו עליהם הוראות המנויות להלן כאילו היו מפעל וכאילו מעבידיו של העובד בהם בייצור השמל או בקרתו, או בקשר לכך, היה תופשו של מפעל:

(1) הוראות פרק א, סימן א': פרשנות;

(2) הוראות פרק ה, סימן ט': תקנות בטיחות ובריאות;

(3) הוראות פרק ה': ביצוע;

(4) הוראות פרק ט': עבירות, עונשין והליכים משפטיים.”

התיקון המוצע בא להחיל את הפקודה על עבודות ברשת השמל הארצית.

סעיף 6 התוראה המוצעת באה לאפשר חיוב האחר-אי על המעלית להציג את תסקיר בדיקת המעלית בתא המעלית, כדי שיוכל המשתמש במעלית לוודא אם אמנם היא נבדקה וכן כדי לאפשר פיקוח יעיל יותר על ביצוע הבדיקות הדרושות והעבודות הנחוצות בעקבותיהן.

סעיף 7 סעיף 122 לפקודה מורה לאמור:

“122. נמצא אדם בתוך מפעל לשם עבודה או אכילה, לא יינעלו ולא יהודקו הדלתות המפורטות להלן באופן שאין לפתחן בקלות ומיד מכפנים:

(1) דלתות החדר שבו נמצא האדם;

(2) דלתות המפעל;

(3) דלתות המשמשות לעובדים במפעל מוצא מבנין או מגדרה שבהם נמצא המפעל.”

מוצע להרחיב את הסעיף כך שיהיה אסור לסגור את דלתות המפעל כל עוד נמצא בו אדם למטרות כלשהן או קיים יסוד סביר להניח שהוא נמצא בו, אלא אם אפשר

9. בסעיף 191(ב) לפקודה, במקום פסקה (3) יבוא:

"(3) הוראות פרק ג' סימן ו': שרשרות, חבלים, ואבזרי הרמה, וסימן ז': מכונות הרמה;
(א3) הוראות פרק ג', סימנים י', י"א, י"ג ו"ד, לענין מיתקני לחץ;"

10. בסעיף 225 לפקודה, במקום "מאסר ששה חדשים או קנס 10,000 לירות, ומאסר נוסף שבעה ימים או קנס נוסף 300 לירות" יבוא "מאסר שנה, ומאסר נוסף שבועיים".

11. בסעיף 235 לפקודה, בסעיף קטן (א), במקום "קנס 1,500 לירות או מאסר חודש" יבוא "מאסר שלושה חדשים", ובמקום "קנס 3000 לירות או מאסר שלושה חדשים" יבוא "מאסר ששה חדשים".

12. תחילתו של חוק זה כאחד לחודש שלאחר תום חדשיים מיום פרסומו ברשומות.

דברי הסבר

נוסף שבעה ימים או קנס נוסף 300 לירות לכל יום שבו נמשכת העבירה; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מאחריות לפי דין אחר.

235. (א) העושה אחת מאלה, דינו - קנס 1,500 לירות או מאסר חודש, ובכל הרשעה נוספת לפי סעיף זה תוך שנתיים מן ההרשעה האחרונה בשל אותה עבירה, דינו - קנס 3,000 לירות או מאסר שלושה חדשים:

- (1) מפריע למפקח או מעכב אותו מהשתמש כראוי בסמכות שהוענקה לו בפקודה זו או לפיה;
- (2) מסרב להשיב או משיב תשובה כחבת, בחקירה שהותרה בפקודה זו או לפיה;
- (3) אינו מציג פנקס או תעודה שנדרש להציגם בפקודה זו או לפיה;
- (4) מסתיר או מונע, או מנסה להסתיר או למנוע, אדם מהתייצב לפני מפקח או מהיחקר על ידיו.

9 לפי פסקה (3) שמוצע להחליטה חלות על בניה ובניה הנדסית הוראות פרק ג', סימנים י', י"ג ו"ד, לענין דודי קיטור וקולטי אודיר.

התיקון המוצע בא להרחיב את התחולה על ידי הטלת חובת בדיקות תקופתיות על מיתקנים נוספים באתרי בניה ובניה הנדסית, כגון אבזרי הרמה, מכונות הרמה וקולטי קיטור.

סעיפים סעיפים אלה באים להחמיר בענשים. ואלה 10 ו"11 הוראות סעיפים 225 ו"235(א) לפקודה:

225. בכפוף לגאמר להלן בפקודה זו, העובר עבירה לפי פקודה זו שלא נקבע לה עונש במפורש, דינו - מאסר שלושה חדשים או קנס 5,000 לירות, ומאסר נוסף שבעה ימים או קנס נוסף 300 לירות לכל יום שבו נמשכת העבירה, ובעבירה שהיתה עשויה לגרום מוות או חבלת גוף, דינו - מאסר ששה חדשים או קנס 10,000 לירות ומאסר

